

THE [REDACTED] SHATTERED
WORLDS :
MICRO NARRATIVES
THE HO CHI MINH *FROM TRAIL TO*
THE GREAT STEPPE

โลกกว้าง: เรื่องเล่าขนาดย่อม
จากเส้นทางโฮจิมินห์ถึง
ทุ่งหญ้าสเตปป์

3 APRIL - 6 JULY 2025
BACC, 8TH FLOOR

Artists:
Almagul Menlibayeva
Au Sze Yee
Chulayakorn Siriphol
Dinh Q. Lu
Jun Yang

Artists:
Rafal Mlach &
Spatnik Photos Collective
Som Supapattana
Thirawat Sathasene
Vachananont Simarawat

Curated by
Gridthiya Gaweeewong,
with Riradee Na Chiangmai
and Chanagol Jaikrom

Venues:
JIM THOMPSON ART CENTER
GALLERY 1 & 2
WILLIAM WARREN LIBRARY
JIM THOMPSON HOUSE MUSEUM

Nareem Mohaimen
Hyphen - by Grace Sambok,
with Ansh Setawan and Rachel K. Suriata
Keeta Ioran
Prateep Soththongthai

[OUT AND ABOUT](#)

MAY 12, 2025

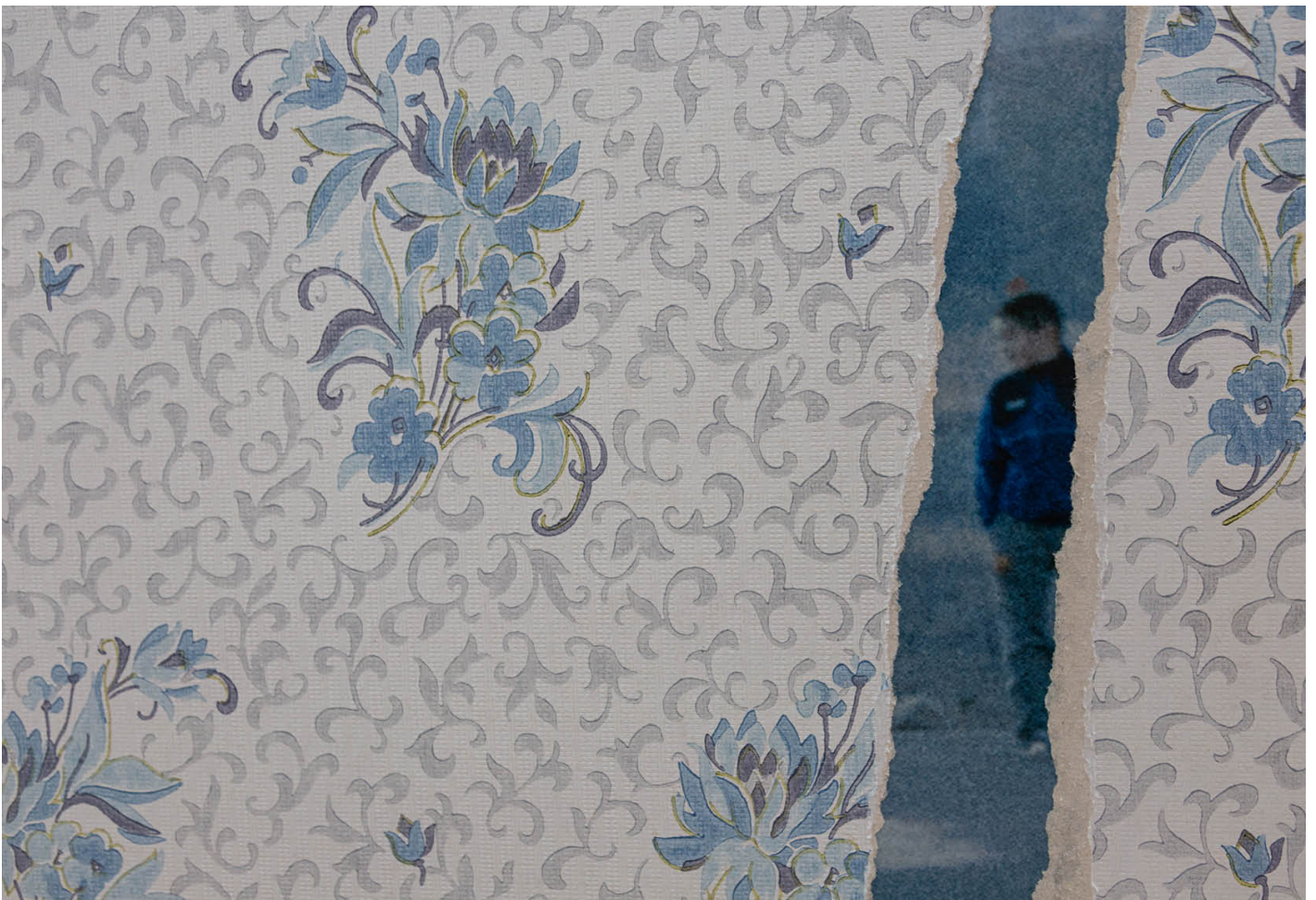
นิทรรศการ ‘โลกกว้าง’ เรื่องเล่าขนาดย่อมของช่วงเวลา
แห่งสงครามเย็น ผ่านสายตาและผลงานศิลปินหลากหลาย
สัญชาติ

ขอสารภาพสักนิดว่า บ่อยครั้งที่เดินดูผลงานศิลปะก็ไม่ค่อยเข้าใจความหมายที่ศิลปินจะสื่อสักเท่าไร ทว่าไม่ใช่กับบรรดางานศิลปะในนิทรรศการนี้ ด้วยความที่ผลงานศิลปะสอดคล้องกับบริบททางประวัติศาสตร์และช่วงเวลาของ 'สงครามเย็น' สงครามซึ่งไร้การต่อสู้อันรุนแรงที่แสนยืดเยื้อยาวนานระหว่างสหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียต ทำให้การเดินดูงานศิลปะในครั้งนี้ เราได้เสพทั้งศิลปะและเข้าใจเรื่องราวผ่านประวัติศาสตร์ในคราวเดียวกัน

ขึ้นเพื่อฉลองครบรอบ 50 ปีของมูลนิธิเจมส์ เอช ดับเบิลยู ทอมป์สัน ที่ก่อตั้งเพื่อเชิดชู จิม ทอมป์สัน (Jim Thompson) สถาปนิกและอดีตทหารสหรัฐฯ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในไทยและเอเชียช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 หลังสิ้นสงครามโลกจึงย้ายมาอยู่ไทย และเป็นที่รู้จักจากการฟื้นฟูอุตสาหกรรมผ้าไหมไทย ก่อนจะหายตัวไปอย่างลึกลับในปี 2510

นิทรรศการนี้แสดงผลงานภายใต้บริบทของยุคสงครามเย็น (2490-2534) ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลกที่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญ เช่น สงครามเวียดนาม ขบวนการคอมมิวนิสต์ รวมไปถึงการแข่งขันด้านอาวุธนิวเคลียร์และอวกาศ ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านผลงานของศิลปิน 13 คน ในหลากหลายรูปแบบ ทั้งภาพวาด ภาพถ่าย วิดีโอ และศิลปะจัดวาง

The **MOMENTUM**

01 สองมุมผนัง

The MOMENTUM

ADVERTISEMENT

ณ ชั้น 8 หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) ห้องจัดแสดงที่มีผนังโค้งขนาดใหญ่ มีงานภาพถ่าย 2 ภาพที่ติดอยู่คนละมุมของผนังโค้ง สัมกับชื่อผลงาน 'สองมุมผนัง' ซึ่ง **สัม คุภ ปริญา** เจ้าของผลงานอธิบายว่า 2 ภาพนี้เป็นภาพถ่ายตึกในไทยและลาว ที่แม้ว่าจะจะเป็นประเทศเพื่อนบ้านกัน แต่ในช่วงสงครามเย็นทั้ง 2 ประเทศกลับยืนอยู่คนละฝั่งขั้วอุดมการณ์ จึงมีเส้นแบ่งทางมายาคติที่มองไม่เห็นชั้นกลางไว้

The MOMENTUM

ของผนังจะบังคับให้เราองไม่เห็นภาพที่อยู่อีกมุมหนึ่งเลย ในขณะที่ตรงกลางผนังจัดแสดงเหรียญเกียรติยศที่มอบให้ทหารไทยในสงครามเกาหลี ซึ่งเป็นหนึ่งในสงครามตัวแทนระหว่างสหรัฐฯ กับโซเวียตด้วย

02 อินทรีแดง แสงมรกต

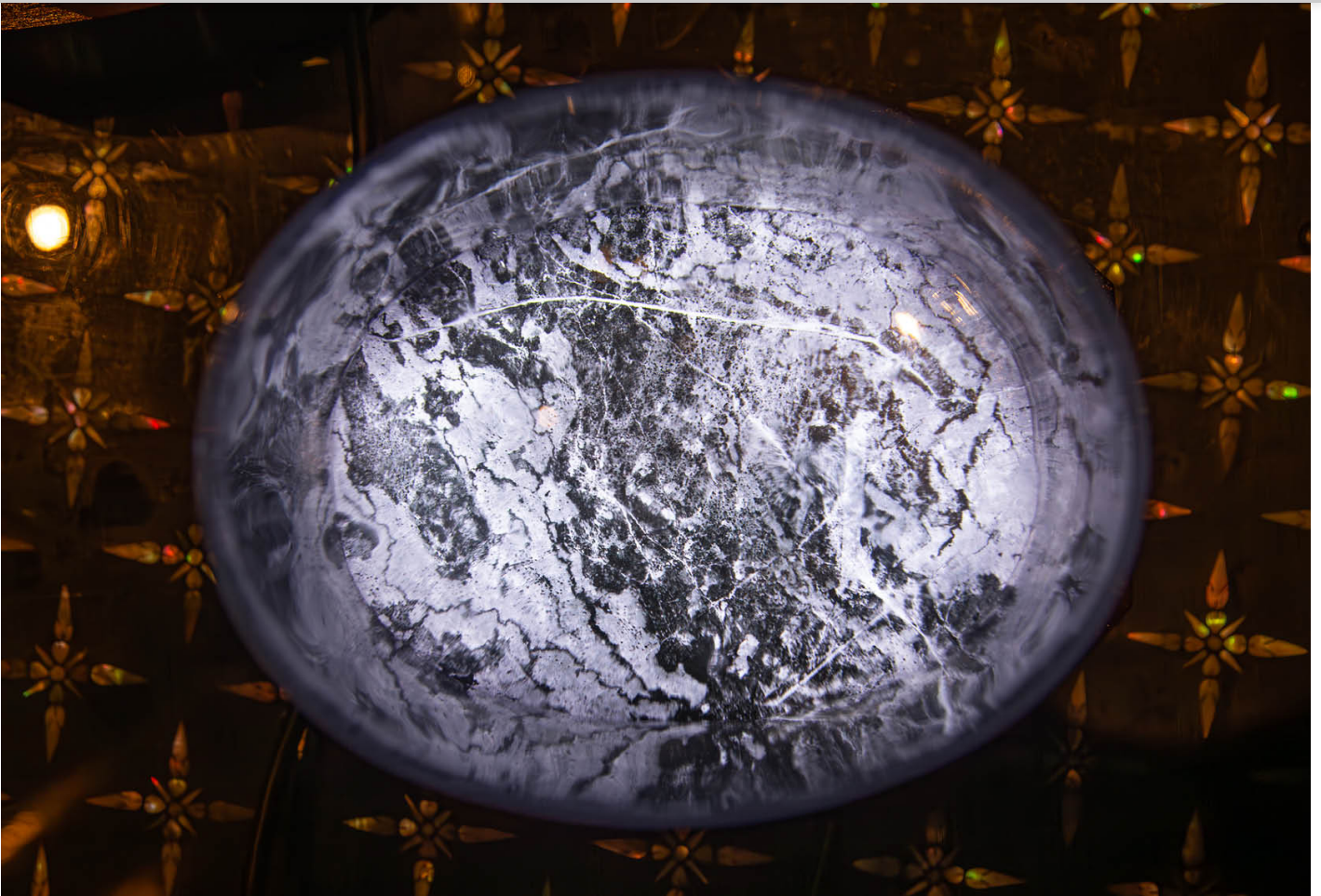
ห้องจัดแสดงกันด้วยผ้าม่านสีแดงสดปกปิดข้อความ 'อินทรีแดง แสงมรกต' ด้วยฟอนต์ไทยแบบที่ค่ายมวยมักใช้กัน ผลงานของ จุฬิภาณนนท์ ศิริผล เป็นวิดีโอจัดวาง 3 จอ เล่าเรื่องผ่านมวยไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ แต่ในความเป็นจริงมวยไทยเป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ในช่วงสงครามเย็น นักมวยกลายเป็นอาชีพที่สร้างภาพผู้ชายและความเป็นชายให้แข็งแรงพร้อมต่อต้านภัยร้ายอย่างคอมมิวนิสต์ที่รัฐไทยมองว่าจะเข้ามาคุกคาม

จุฬิภาณนนท์ฝึกฝนมวยไทยอย่างจริงจัง เพื่อนำประสบการณ์มาพัฒนาเป็นผลงานชิ้นนี้ วิดีโอจัดวาง 3 จอของเขาเล่าเรื่องกีฬามวยไทยที่กลายเป็นอุตสาหกรรม แต่นักมวยกลับอยู่ในจุดต่ำสุด

The MOMENTUM

ภาพความเป็นชาตินิยมที่ชุกช่อนอยู่ในมวยไทย

03 The Overview Perspective

สิ่งแรกที่ดึงดูดสายตาของผู้เข้าชมให้เดินเข้าไปถ่ายรูปคือ ‘เสากระจกปริศนา’ หรือ Monolith ที่เจ้าของผลงานศิลปะจัดวางขึ้นนี้อย่าง จุน ยัง (Jun Yang) ศิลปินชาวจีน ได้แรงบันดาลใจมาจากภาพยนตร์เรื่อง *2001: A Space Odyssey* ความตั้งใจของเขาคือ การตั้งคำถามกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามเย็น ทั้งชะตากรรมของผู้คนและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีว่า แท้จริงแล้วสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นเพราะใครหรือจริงๆ แล้วมีอะไรควบคุมอยู่

จุน ยังสนใจการแข่งขันในการครอบครองอวกาศช่วงสงครามเย็น เขาได้นำภาพถ่ายและเอกสารเก่าเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอวกาศมาจัดแสดง โดยหนึ่งนั้นคือภาพ Earthrise ที่เขาประมูลมา ถ่ายโดย วิลเลียม เอ. อันเดอร์ส (William A. Anders) นักบินอวกาศผู้บันทึกภาพโลกของเราจากอวกาศห่างไกล เป็นภาพถ่ายโลกจากอวกาศที่เผยให้เห็นว่า แท้จริงแล้วโลกของเรานั้นเล็กจ้อยเพียงใด และอำนาจหรือสิ่งยิ่งใหญ่บนโลกก็แทบไร้ความหมาย และหากใครเป็นเนิร์ดอวกาศก็น่าจะอินกับผลงานจัดวางของจุน ยัง มากทีเดียว

ส่วนของห้องจัดแสดงอีกฝั่งหนึ่งเป็นผลงานของ อัลมากุล เมนลิบายเวา (Almagul Menlibayeva) ศิลปินชาวคาซัคสถาน มาพร้อมกับ 'Kurchatov 22' ผลงานวิดีโอจัดวาง 5 จอ เล่าเรื่องราวของเมืองเคอร์ชาตอฟที่เคยเป็นเมืองลับ และเป็นศูนย์กลางบริหารของโครงการอาวุธนิวเคลียร์ของโซเวียต ก่อตั้งโดย โจเซฟ สตาลิน (Joseph Stalin) และคณะ ที่นี้มีการทดสอบนิวเคลียร์กว่า 450 ครั้งในช่วงสงครามเย็น ซึ่งทิ้งผลกระทบรุนแรงและยาวนานไว้ให้ประชากรรุ่นต่อๆ มา ทั้งความเสียหายทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงความเสียหายทางพันธุกรรม ต้นเหตุของโรคร้ายและความพิการ

ผลงานของเธอเล่าผ่านวิดีโอสัมภาษณ์ผู้คนที่เคยเห็นการทดสอบนิวเคลียร์ของโซเวียต คุณลุงคนหนึ่งเคยเห็นระเบิดกับตาตัวเองตั้งแต่ยังเป็นเด็ก และตอนนี้ลูกชายของเขาก็กำลังรักษาโรคมะเร็งด้วยอายุน้อยเพราะทำงานในเมือง เช่นเดียวกับคนงานเหมืองรายอื่นๆ ที่ต้องประสบกับโรคร้ายเช่นกัน ตัดไปที่วิดีโออีกชุดหนึ่ง หญิงสาวเดินไปตามถนนพร้อมกับมีแผ่นไม้กลมๆ ที่พิมพ์ลายระเบิดนิวเคลียร์ลึกลงตามเธอทุกอย่างก้าว ดีความได้ทันที่ว่า ทุกยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนผ่านของที่นี่ ตั้งแต่คนรุ่นเก่าจนถึงคนรุ่นใหม่ ร่องรอยของระเบิดนิวเคลียร์ก็ยังคงตามติดพวกเขาอยู่

ทั้งนี้ เมนลิบายเวายังมีผลงานภาพถ่ายอีก 2 ชิ้น ที่หากมองเผินๆ อาจคิดว่า เป็นภาพถ่ายแฟชั่น แต่แท้จริงเธอพยายามขับเน้นความว่างเปล่าบนผืนดินกว้างใหญ่ ที่หลงเหลือจากการทดลองของโซเวียตนั่นเอง

05 Still Alive

ผลงานชิ้นสุดท้ายที่จัดแสดงที่หอศิลป์ฯ เป็นผลงานของ อู ซาว ยี (Au Sow Yee) ศิลปินชาวมาเลเซีย ภายใต้ชื่องานว่า 'Still Alive' เป็นวิดีโอ 3 จอจัดแสดงบริเวณ 3 ด้านผนังของห้องจัดแสดงสีน้ำเงิน วิดีโอเล่าเรื่องเกี่ยวกับบุคคลที่สูญหายและเสียชีวิตอย่างปริศนาในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ ล็อค (Loke) เจ้าพ่อวงการหนังชาวมลายูที่พัฒนาหนังอย่างจริงจัง แต่เสียชีวิตจากเหตุเครื่องบินตกอย่างปริศนา, ทิวาย (TY) อดีตหน่วยข่าวกรองของญี่ปุ่น ที่ว่ากันว่าเสียชีวิตอย่างปริศนาในมาเลเซีย และจิม (Jim) นักธุรกิจชาวอเมริกันในไทยที่หายตัวไปอย่างลึกลับที่ป่าในมาเลเซีย

ผลงานของซาว ยี หยิบฟุตเทจเก่า บทเพลง และเศษเสี้ยวประวัติศาสตร์มารวมกัน และชวนผู้ชมตั้งคำถามว่า ประวัติศาสตร์บางเรื่องนั้นถูกลืมหรือถูกทำให้เลือนหายไปกันแน่

06 ภาพถ่ายทางอากาศ

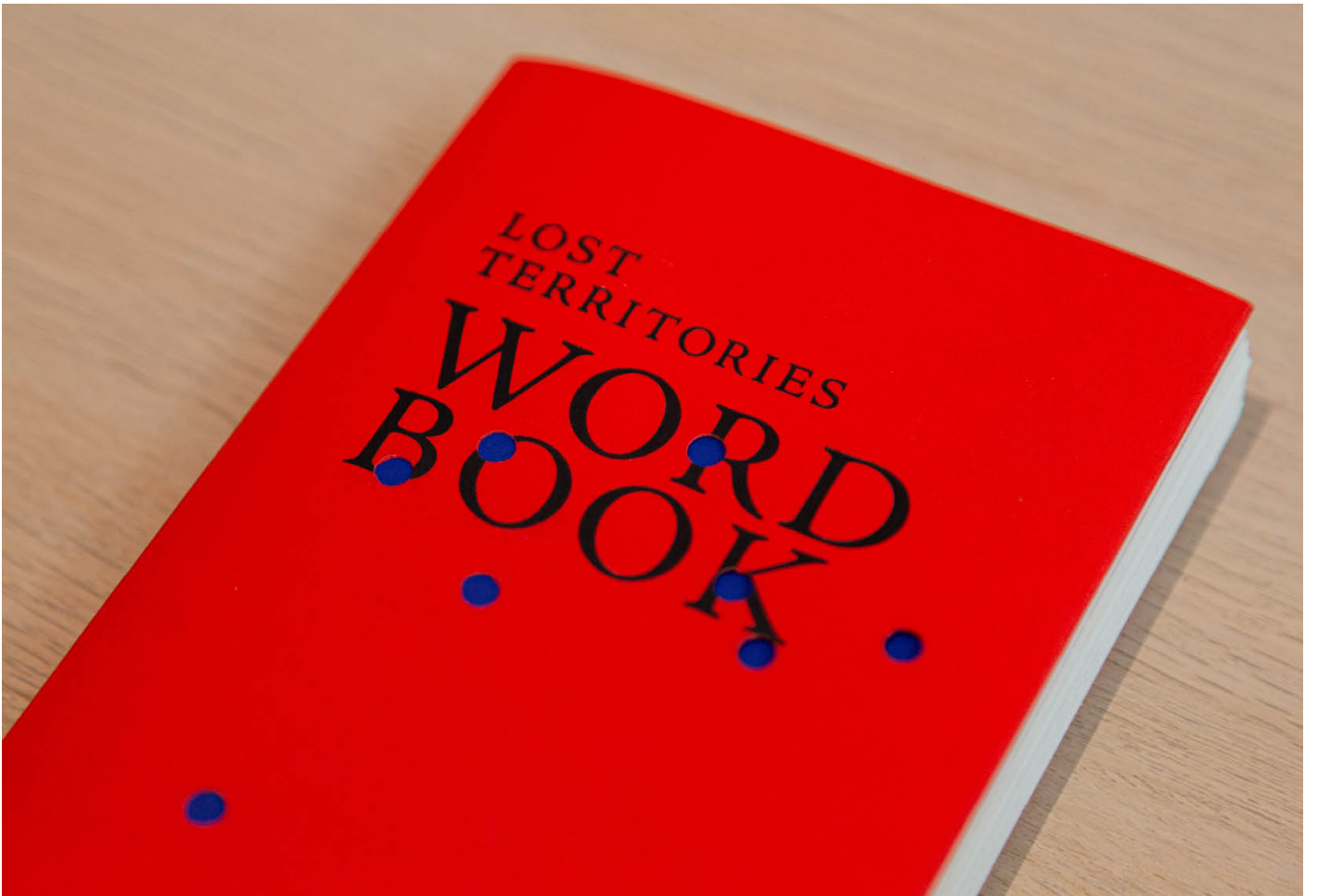
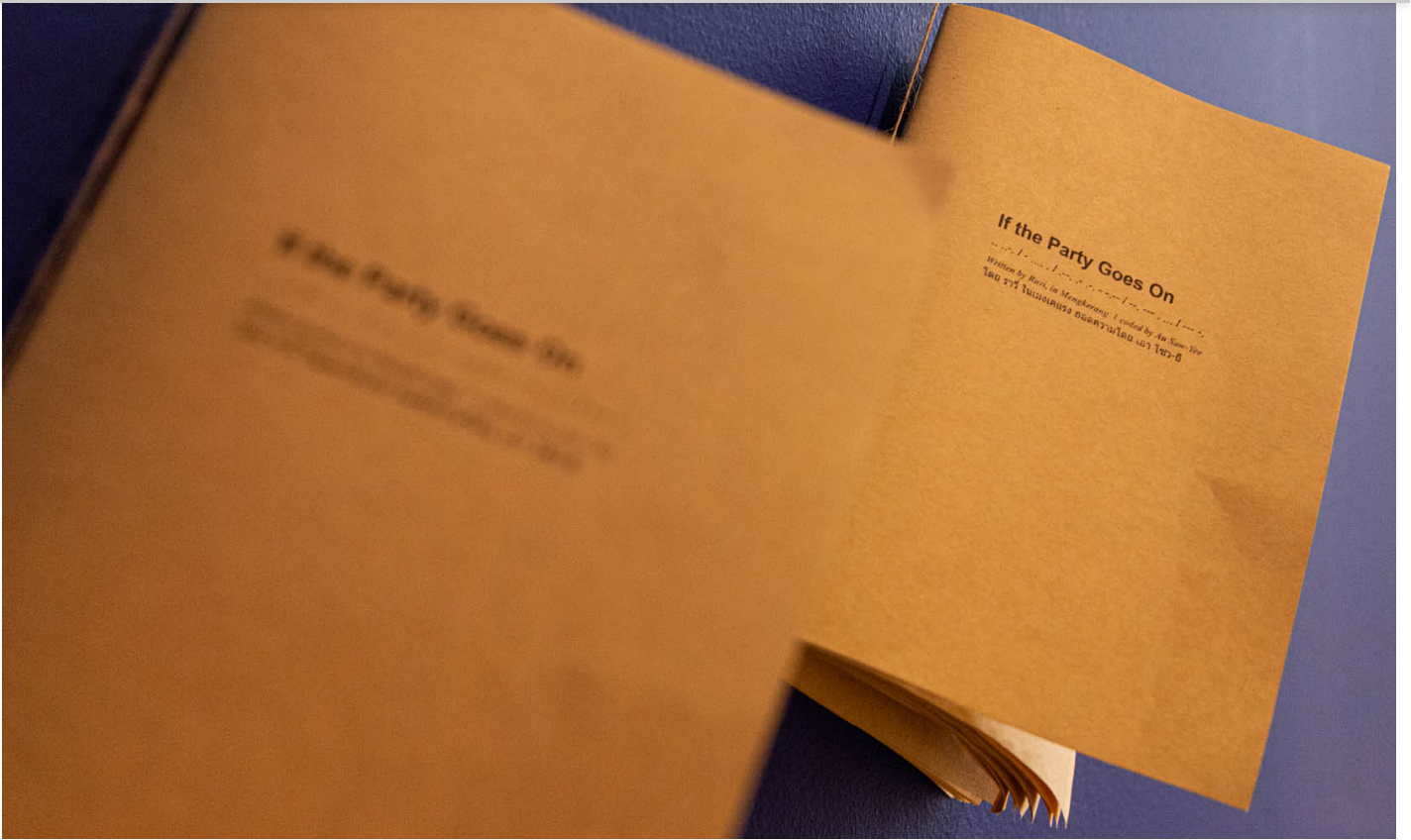
นั่นเอง

อีกหนึ่งบทบาทของจิมนอกจากนักธุรกิจและราชาผ้าไหมไทย ในอดีตเขาเคยเป็นทหารสายลับในหน่วยปฏิบัติการลับของสหรัฐฯ หรือที่รู้จักในชื่อ OSS (Office of Strategic Services) หน่วยงานในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เดิมทีนายทหารจิมนต้องเข้ามาทำภารกิจในไทยพร้อมกับขบวนการเสรีไทยโดยลงที่สนามบินลับซึ่งใช้สำหรับคนส่งของจากฝั่งสหรัฐฯ อย่างลับๆ แต่สงครามดันจบลงเสียก่อน หน่วยปฏิบัติการลับได้ปิดตัวลง และอีกสักพักจิมนจึงเข้ามาใช้ชีวิตในเมืองไทย

ผลงานภาพถ่ายทางอากาศครอบแก้วของ **ประทีป สุธาทองไทย** จัดวางกระจายตามบริเวณต่างๆ ของพิพิธภัณฑ์ ประทีปนำเสนอภาพถ่ายทางอากาศเก่าของสนามบินลับในช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเขาพิมพ์ภาพถ่ายลงบนกล่องไฟ แล้วครอบด้วยแก้วเป่าแบบโบราณทรงสูงให้ความรู้สึกเหมือนผู้ชมได้มองสนามบินลับนี้จากมุมสูงคล้ายอยู่บนเครื่องบิน อีกทั้งครอบแก้วนี้ยังเป็นของเก่าเพื่อให้จัดวางได้อย่างกลมกลืนไปกับของสะสมในพิพิธภัณฑ์ชิ้นอื่นๆ อย่างแนบเนียน

งานเขียนชิ้นนี้หยิบยกผลงานบางส่วนมาพูดถึงเท่านั้น ยังมีงานอีกหลายชิ้นที่ชวนตื่นตาตื่นใจ และหากผู้อ่านอยากสัมผัสเรื่องเล่าขนาดย่อมของสงครามเย็นที่ถ่ายทอดผ่านผลงานศิลปะให้ครบทั้ง 13 ผลงาน สามารถเข้าชมได้ที่ นิทรรศการโลกกว้าง: เรื่องเล่าขนาดย่อมจากเส้นทางโฮจิมินห์ถึงทุ่งหญ้าสเตปป์ ที่หอศิลป์ฯ และพิพิธภัณฑ์ใจกลางเมือง

The **MOMENTUM**

นิทรรศการโลกไร้: เรื่องเล่าขนาดย่อมจากเส้นทางโฮจิมีนห์ถึงทุ่งหญ้าสเตปป์ จัดแสดงใน 4 สถานที่ ได้แก่ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ชั้น 8 (9 ผลงาน), หอศิลป์บ้านจิม ทอมป์สัน (2 ผลงาน), ห้องสมุดวิลเลียม วอร์เรน (1 ผลงาน) และพิพิธภัณฑ์บ้านจิม ทอมป์สัน (1 ผลงาน) ตั้งแต่วันที่- 6 กรกฎาคม 2568

Tags: [นิทรรศการโลกไร้](#), [หอศิลป์](#)

AUTHOR

วรสพร รุ่งวัฒนโสภณ (Intern)

sleep and chill till deadline is coming to town

PHOTOGRAPHER

ภูมิพัฒน์ ศรีตัมภวา (Intern)

ออกมาจากบ้านแล้วโกรธมาก ทำโมลมหายใจของผมมีแต่ฝุ่น ทั้งที่มันควรจะมีแค่คุณ

RELATED POSTS

ART AND DESIGN

นิทรรศการ 'ไม่รู้'
ภาพเขียนที่ไม่ได้รับ
อนุญาตให้พูด และไม่
เป็นศิลปะ

โดย จิรัฏฐ์ ประเสริฐทรัพย์

ART AND DESIGN

นิทรรศการ
Destination
Nowhere เราคือคน
ของที่ไหน ทำไมจึงอยู่
ใน 'ประเทศ' ไม่ได้

โดย THE MOMENTUM TEAM

ART AND DESIGN

นิทรรศการ Hysteria
แห่งกรุงลอนดอน โศก
คู่หญิง ให้คู่หญิงเล่า

โดย THE MOMENTUM TEAM

FOLLOW US

